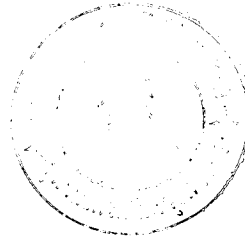

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในยุคก่อนกำเนิดการพิมพ์ในประเทศไทย วัสดุที่ใช้สำหรับบันทึกความรู้และความคิดมีหลายประเภท เช่น ใบลาน กระจาข่อย กระจาสา เป็นต้น การบันทึกลายลักษณ์อักษรของอาศัยการคัดลอกด้วยมือเป็นส่วนสำคัญ เอกสารที่ผลิตด้วยวิธีนี้จึงเรียกว่าหนังสือตัวเขียน ข้อเขียนต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือตัวเขียนเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความคิดและศิลปวิทยาการสาขาต่าง ๆ ที่ชาวไทยในอดีตได้สั่งสมไว้ หนังสือตัวเขียนจำนวนมากมีคุณค่าในฐานะที่เป็นหลักฐานประกอบการศึกษาค้นคว้า^๑ แต่หนังสือตัวเขียนจำนวนมากมีอายุนาน ตัวอักษรและภาษาอันเป็นเครื่องมือสื่อความเข้าใจ เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาค้นคว้าส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่อาจเข้าใจได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาทางขจัดปัญหาเรื่องตัวอักษรและภาษาเพื่อนำเรื่องราวและความรู้ต่าง ๆ ในหนังสือตัวเขียน มาเสนอและเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับชาวไทยในอดีตให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ อนึ่ง หนังสือตัวเขียนแต่ละฉบับมีลักษณะพิเศษเฉพาะเล่ม เพราะในการจัดทำ อาลักษณ์ต้องคัดลอกที่ละฉบับ ผิดกับหนังสือตัวพิมพ์ซึ่งในการพิมพ์แต่ละครั้งผลิตหนังสือได้หลายฉบับ และแต่ละฉบับมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ^๒ ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการศึกษาเรื่องราวจากหนังสือตัวเขียนจึงต้องมีการจัดระเบียบหนังสือตัวเขียน การบูรณะและอนุรักษ์

^๑David K. Wyatt and Constance M. Wilson, "Thai Historical Materials in Bangkok," Journal of Asian Studies, XXV (November, 1965), 108.

^๒James Douglas Pearson, Oriental and Asian Bibliography (London: Crosby Lockwood, 1966), p. 74.

การจัดทำคู่มือช่วยคนควา และการควบคุมอย่างถูกต้องตามหลักวิชา หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้กับหนังสือตัวพิมพ์ ไม่สามารถจะนำมาใช้กับหนังสือตัวเขียนใดทั้งหมด จำเป็นต้องศึกษา และคัดเลือกเฉพาะบางวิธีแล้วนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับทั้งลักษณะรูปเล่ม และเนื้อหาของหนังสือตัวเขียน นอกจากนี้ อาจต้องอาศัยหลักเกณฑ์บางประการในการจัดเอกสารจดหมายเหตุ (archives) มาใช้ตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาหลักการและวิธีการทางบรรณารักษศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือตัวเขียน
๒. ศึกษาลักษณะและเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับหนังสือตัวเขียนของไทย ในยุคก่อนกำเนิดการพิมพ์
๓. ศึกษาการบริหารงานและการดำเนินงานเทคนิคเกี่ยวกับหนังสือตัวเขียนของหอสมุดแห่งชาติไทย เพื่อหาทราบถึงปัญหาการดำเนินงานและเพื่อหาแนวทางสำหรับแก้ปัญหา

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาเรื่องงานเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับหนังสือตัวเขียน เพื่อจะได้นำข้อสนเทศจากหนังสือตัวเขียนมาเสนอผู้คนควาอย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือตัวเขียนของหอสมุดแห่งชาติไทยตามความหมายในความจำกัดความที่ว่า "หนังสือตัวเขียน คือหนังสือที่เขียนด้วยมือในยุคอนการประดิษฐ์เครื่องพิมพ์"^๑ และเป็นหนังสือตัวเขียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของงานบริการหนังสือภาษาโบราณ กองหอสมุดแห่งชาติเท่านั้น วิเคราะห์

^๑Webster's Third New International Dictionary of the English Language (Unabridged; Springfield, Massachusetts : G & C Merriam Co., 1963), p. 1379.

รายการต่าง ๆ ในบัตรหลักของหนังสือตัวเขียนที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศไทย ซึ่งหอสมุดสำคัญบางแห่งในทวีปยุโรปมิได้ครอบครอง โดยศึกษาจากหนังสือบัตรรายการของหอสมุดเหล่านั้น รวมทั้งศึกษาการบริหารงานและการดำเนินงานเทคนิคเกี่ยวกับหนังสือตัวเขียนของหอสมุดแห่งชาติไทย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ช่วยให้เห็นเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือตัวเขียนของไทยในยุคก่อนกำเนิดการพิมพ์
๒. ผลการวิจัยนี้อาจเป็นเครื่องส่งเสริมการกำหนดแนวทางการบริหารงานและการดำเนินงานเทคนิคหนังสือตัวเขียนของหอสมุดแห่งชาติไทยให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
๓. เป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัยและคนควา

๑. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และบทความจากวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
๒. สังเกตการณ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในงานบริการหนังสือภาษาโบราณหอสมุดแห่งชาติไทย
๓. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องหนังสือตัวเขียนของไทย